

Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова
(повне найменування вищого навчального закладу)

ННІ Архітектури, містобудування та дизайну
(повне найменування інституту, назва факультету (відділення))
кафедра «Основ архітектурного проєктування»
(повна назва кафедри (предметної, циклової комісії))

Пояснювальна записка

до кваліфікаційної роботи здобувача

бакалавр

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему:

«РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ ЦЕНТР ДЛЯ ДІТЕЙ З ПТСР У М.ХАРКІВ»

Виконала: здобувач 4 курсу,

Групи АтаМ 2022-2

напряму підготовки (спеціальності)

19 Архітектура та будівництво

(шифр і назва напряму підготовки, спеціальності)

191 Архітектура та містобудування

(шифр і назва напряму підготовки, спеціальності)

ОПП Архітектура та містобудування

(шифр і назва напряму підготовки, спеціальності)

Вінник Є.Д.

(прізвище та ініціали)

Керівник канд.арх., доц. Кудряшова І.В.

(прізвище та ініціали)

Рецензент канд.арх., доц. Мартиненко А.С

(прізвище та ініціали)

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О. М. БЕКЕТОВА

Науково-навчальний інститут Архітектури, містобудування та дизайну

Кафедра Основ архітектурного проєктування

Освітньо-кваліфікаційний рівень Бакалавр

Освітня програма Архітектура та містобудування

(шифр і назва)

Спеціальність 191 Архітектура та містобудування

(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ОАП

Вотінов М.А.

17 березня 2026 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Вінник Єлизавета Дмитрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проєкту (роботи) «Реабілітаційний центр для дітей з птср у м.Харків»
керівник(и) проєкту (роботи): канд.арх., доц. Кудряшова І.В.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від **«17» березня 2026 року № 255-03**

2. Строк подання здобувачем проєкту (роботи) **«24» червня 2026 р.**

3. Вихідні дані до проєкту (роботи): завдання на дипломне проєктування, результати переддипломної практики, топографічна зйомка території, аналітичні дослідження (аналіз аналогів об'єкту проєктування), графоаналітичні матеріали

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): РОЗДІЛ 1. «АНАЛІЗ АНАЛОГІВ»РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ ЦЕНТР ДЛЯ ДІТЕЙ З ПТСР У М.ХАРКІВ»; РОЗДІЛ 2. «АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНЕ ТА ОБ'ЄМНО-ПРОСТОРОВЕ РІШЕННЯ «РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ ДЛЯ ДІТЕЙ З ПТСР У М.ХАРКІВ»; РОЗДІЛ3. «АРХІТЕКТУРНО-КОНСТРУКТИВНЕ РІШЕННЯ «РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ ДЛЯ ДІТЕЙ З ПТСР У М.ХАРКІВ»; РОЗДІЛ 4 «ЕКОНОМІЧНА ЧАСТИНА. ТЕХНІКО ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ. РОЗРАХУНОК КОШТОРИСНОЇ ВАРТОСТІ «РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ ДЛЯ ДІТЕЙ З ПТСР У М.ХАРКІВ»»; РОЗДІЛ 5. «ОХОРОНА ПРАЦІ».

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): Схеми містобудівного аналізу території проєктування, фотофіксація ділянки проєктування, генеральний план (М 1:500), плани поверхів архітектурного об'єкту (М 1:200), фасади М (1:200), розріз М (1:200),

об'ємно-просторова модель архітектурного об'єкту, видові перспективи архітектурного

6. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи

озділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1,2	Кудряшова І.В. канд.арх.доц.	 04.02.2026	 15.06.2026
3	Кононенко Г.Ю., ст.викл. кафедри ІТудАС	 04.05.2026	 12.06.2026
4	Кузнецова Г.В., канд.екон.наук,доцент	 14.05.2026	 09.06.2026
5	Левашова Ю.С., доцент кафедри ОПтаБЖД	 07.04.2026	 08.04.2026

7. Дата видачі завдання 4 лютого 2026

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Визначення теми дипломного проєкту, обґрунтування вибору обраного об'єкту, вступ	Лютий, березень 2026	Виконано
2	Аналіз аналогів обраного об'єкту проєктування, збір і аналіз інформації	Березень 2026	Виконано
3	Містобудівний аналіз території проєктування (аналітичні схеми, опорний план, генеральний план)	Квітень 2026	Виконано
4	Архітектурно-планувальне рішення обраного об'єкту проєктування (графічне оформлення планів, фасадів, розрізу)	Квітень 2026	Виконано
5	Об'ємно-просторове рішення обраного об'єкту проєктування (графічне оформлення видових перспектив, 3-Д моделі, видові ракурси)	Квітень 2026 Травень 2026	Виконано Виконано
6	Розробка пояснювальної записки (1 розділ роботи)	Травень 2026	Виконано
7	Розробка пояснювальної записки (2 розділ роботи)	Травень 2026	Виконано
8	Виконання завдань суміжних розділів дипломного проєкту (3-5 розділи роботи)	Травень 2026 Червень 2026	Виконано Виконано
9	Оформлення пояснювальної записки (всі розділи роботи) – перевірка на плагіат	Червень 2026	Виконано
9	Загальної експозиції графічного матеріалу	Червень 2026	Виконано
10	Захист кваліфікаційної роботи	Червень 2026	Виконано

Здобувач

(підпис)

Вінник Є.Д.
(прізвище та ініціали)

Керівник кваліфікаційної роботи
(підпис) Кудряшова І.В.
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ:

ВСТУП.....	5
1. АНАЛІЗ АНАЛОГІВ «РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ ДЛЯ ДІТЕЙ»	6
1.1. Maggie’s Centre (Велика Британія)	7
1.2. Реабілітаційний центр в м.Житомир	11
2. АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНЕ ТА ОБ’ЄМНО-ПРОСТОРОВЕ	
РІШЕННЯ «РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ ДЛЯ ДІТЕЙ З ПТСР У М.	
ХАРКІВ».....	17
2.1 Містобудівний аналіз території об’єкту проєктування.....	17
2.1.1. Ситуаційна схема.	17
2.1.2 Схема функціонального зонування.....	18
2.1.3 Схема поверховості будівель.....	19
2.1.4 Схема організації транспортного руху.	19
2.2. Вирішення генерального плану нового об’єкту та благоустрій	
території	20
2.3. Функціонально-планувальне рішення «Реабілітаційного центру	
для дітей з ПТСР у м. Харків»	22
2.4. Об’ємно-просторове рішення «Реабілітаційного центру для дітей з	
ПТСР у м. Харків»	26
3. АРХІТЕКТУРНО-КОНСТРУКТИВНЕ РІШЕННЯ	
«РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ ДЛЯ ДІТЕЙ З ПТСР У М. ХАРКІВ».....	27
3. ЕКОНОМІЧНА ЧАСТИНА. ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНІ	
ПОКАЗНИКИ. РОЗРАХУНОК КОШТОРИСНОЇ ВАРТОСТІ	
«РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ ДЛЯ ДІТЕЙ З ПТСР У М. ХАРКІВ».....	30
3.1. Об’ємно-планувальні показники будівлі реабілітаційного центру	
30	
3.2. Розрахунок кошторисної вартості об’єкта	30
5. ОХОРОНА ПРАЦІ	34
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	43

ВСТУП

Створення реабілітаційного центру для дітей з ПТСР у Харкові є нагальною та практично обґрунтованою потребою: через тривалі бойові дії, масові переселення та зростання випадків дитячої травми потрібні спеціалізовані мультидисциплінарні послуги, які вже частково надаються в Україні, але залишаються фрагментованими.

Реабілітаційний центр для дітей з ПТСР — це комплексний спеціалізований заклад, який поєднує освітні, психологічні, медичні та соціальні функції для допомоги дітям, що пережили травматичні події. [1].

Головна мета центру — відновлення психічного здоров'я, формування відчуття безпеки та повернення дитини до повноцінного життя в суспільстві.

Історія розвитку та передумови створення

Ранні ініціативи Перші центри соціально-психологічної підтримки для дітей з'явилися ще до повномасштабного вторгнення. Одним із перших був обласний центр «Гармонія», заснований у 1990-х роках як заклад соціальної підтримки дітей і сімей. [2]

Період після 2014 року Початок бойових дій на сході України спричинив зростання потреб у психологічній допомозі для дітей-переселенців та тих, хто пережив наслідки бойових дій. Центри почали розширювати спектр послуг, додаючи спеціалізовані психологічні програми.

Нові ініціативи 2019–2023 років 2019 року у Харкові з'явився приватний центр «Наш Всесвіт», орієнтований на фізичну та психомоторну реабілітацію дітей, який поступово інтегрував психологічні програми. У 2022–2023 роках з'явилися нові ініціативи, спрямовані саме на роботу з ПТСР у дітей, часто за підтримки міжнародних організацій. [3]

Під час роботи проведено містобудівний аналіз території, розроблено генеральний план, функціонально-планувальне рішення реабілітаційного центру, архітектурно-конструктивне та об'ємно-просторове рішення. Проект спрямований на створення безпечного простору для реабілітації, де кожна дитина зможе повернутися до повноцінного життя без страху та тривоги

1. АНАЛІЗ АНАЛОГІВ «РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ ДЛЯ ДІТЕЙ»

У цьому розділі проведено порівняльний аналіз вибраних архітектурних і функціональних рішень реабілітаційних закладів, які можуть слугувати орієнтирами при проєктуванні реабілітаційного центру для дітей з ПТСР у Харкові. Мета аналізу — виокремити ефективні підходи до організації простору, інженерних рішень, матеріалів та програмної наповненості, а також визначити адаптовані для місцевого контексту рекомендації.

Методика та критерії аналізу

Функціональне зонування — розподіл публічних, лікувальних, житлових і сервісних зон.

Просторово-планувальні рішення — орієнтація будівлі, комунікації, атріуми, кругові маршрути.

Психологічна комфортність — наявність «сердець» простору (кухні, садів), місць для усамітнення та соціальної взаємодії.

Безпека та доступність — евакуаційні шляхи, укриття, пандуси, інклюзивні рішення.

Матеріали та інженерія — екологічні матеріали, природна вентиляція, енергоефективність.

Контекстна інтеграція — розміщення в ландшафті, транспортна доступність.

Огляд аналізованих прикладів

Maggie's Centre (Лідс, Велика Британія) — приклад створення терапевтичного, «домашнього» інтер'єру з акцентом на природні матеріали, сад на даху та центральну кухню як соціальний осередок.

Реабілітаційний центр у Житомирі — приклад інтеграції в медичний кластер, використання атріуму для природного освітлення, багаторівневе функціональне зонування та рішення для евакуації й укриття.

1.1. Maggie's Centre (Велика Британія)

Maggie's Centre-це благодійна організація у програмі якої емоційна та практична підтримка онкохворим людям. Площа нового центру 462 м². Розташований на території університетської лікарні Сент-Джеймс у Лідсі [4].

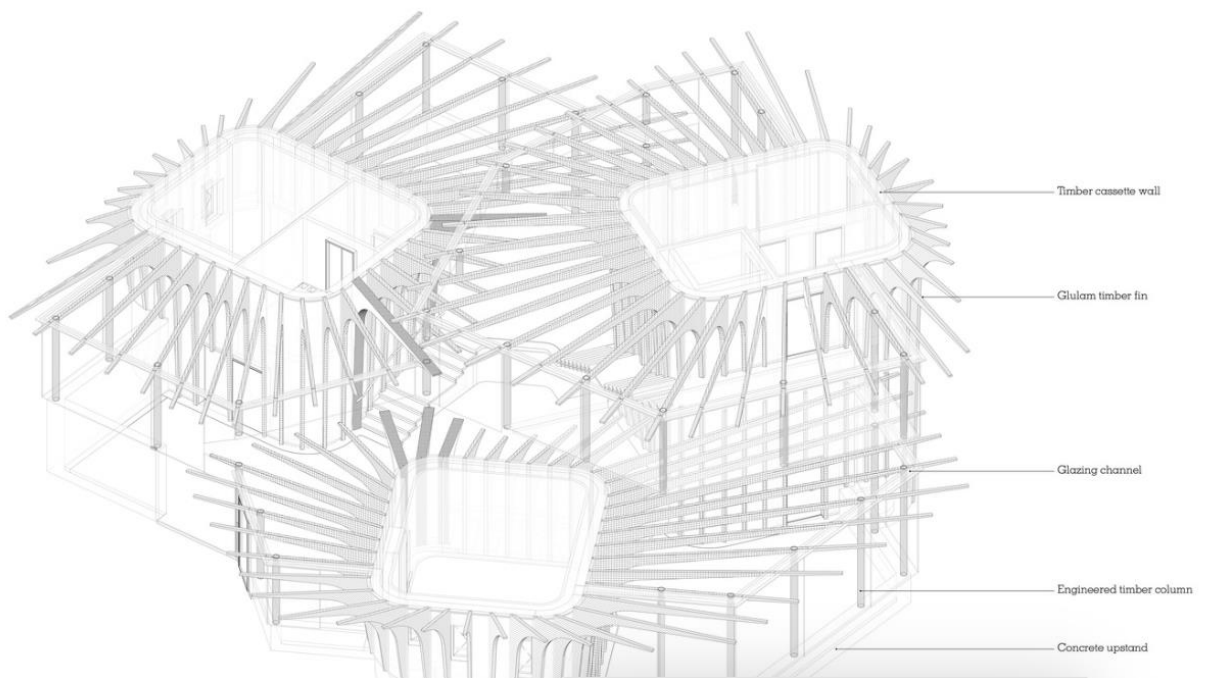
Малюнок 1,2 Вид на центр з головного входу [4].

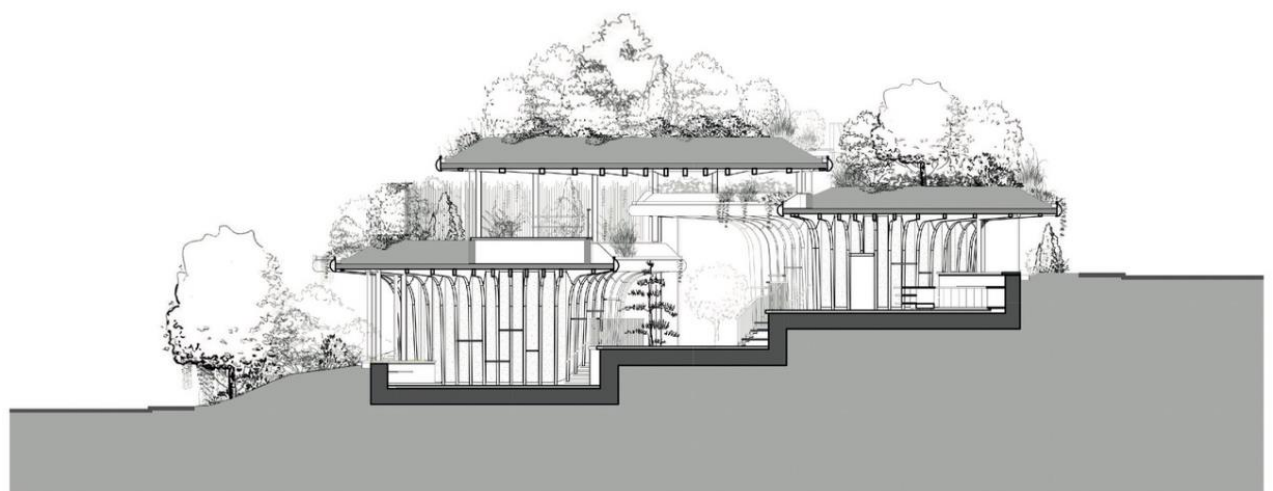
Малюнок 3. Схема генерального плану [4].

Maggie's Leeds створено як комплекс із трьох великих «плантаторів», розташованих на схилі ділянки. Кожен із них включає окрему кімнату для консультацій, а разом вони формують композицію навколо центрального простору — кухні, яка є «серцем» центру. Поруч організовані соціальні зони для спільних занять.

У будівлі використано екологічні матеріали та енергоощадні технології. Основна конструкція виконана з модульної системи ялинового дерева, а пористі матеріали, зокрема вапняна штукатурка, забезпечують оптимальний рівень вологості. Природна вентиляція досягається завдяки ретельно продуманій формі та орієнтації споруди. [4].

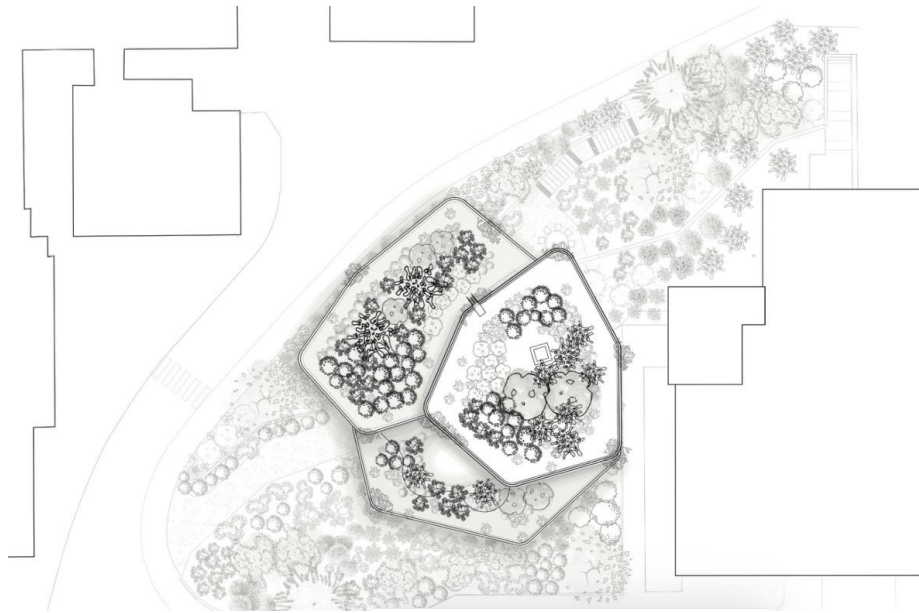

Малюнок 4. Конструктивна схема будівлі [4].

Малюнок 5. Розріз [4].

Дизайнери Balston Agius взявши за прототип атмосферу йоркширських лісів створили чудовий сад на даху. Там ростуть місцеві англійські рослини та вічнозелені види, які забезпечують затишок навіть узимку. Ідея саду пов'язана з коханням Меггі Кесвік Дженкс до садівництва: відвідувачів центру долучають до догляду за тисячами рослин, що ростуть на території центру. [4].

Малюнок 6. Схема плану даху [4].

Інтер'єр центру акцентує увагу на використанні природних і приємних на дотик матеріалів, м'якому освітленні та різноманітності приміщень, що сприяють як соціальній взаємодії, так і спокійному усамітненню. Підвіконня та полиці спеціально спроектовані для зручності відвідувачів розміщувати там свої речі, створюючи атмосферу домашнього затишку. Додатково студія розробила два столи, форма яких перегукується з дерев'яними ребрами будівлі; вони виготовлені з пробки та інженерної букової деревини й розташовані у центральній частині центру. [4].

Малюнок 7,8,9. Інтер'єр центру [4].

1.2. Реабілітаційний центр в м.Житомир

Ділянка для забудови розташована на околиці Житомира, у тихій рекреаційній зоні гідропарку [5].

Малюнок 10. Вид на головний фасад центру [5].

Малюнок 11,12. Візуалізації реабілітаційного центру [5].

Архітектурна концепція реабілітаційного центру розглядалася як продовження вже сформованого медичного кластеру.

Збереження середовища

Пішохідна зона залишається без змін, що гарантує комфорт і безпеку відвідувачів. Перед входом передбачено паркувальний майданчик, який забезпечує зручний доступ як для пацієнтів, так і для персоналу.

Просторове рішення

Будівлю центру розгорнуто так, щоб вона стала акцентною домінантою. З цієї точки відкривається огляд на інші медичні заклади, що підкреслює цілісність комплексу.

Атріум

У внутрішньому просторі створено атриум, який інтегрує наявні дерева та зберігає природний ландшафт. Він формує головну кругову комунікацію, що полегшує орієнтацію та пересування. Крім того, атриум забезпечує природне освітлення, сприяючи психологічному комфорту пацієнтів.

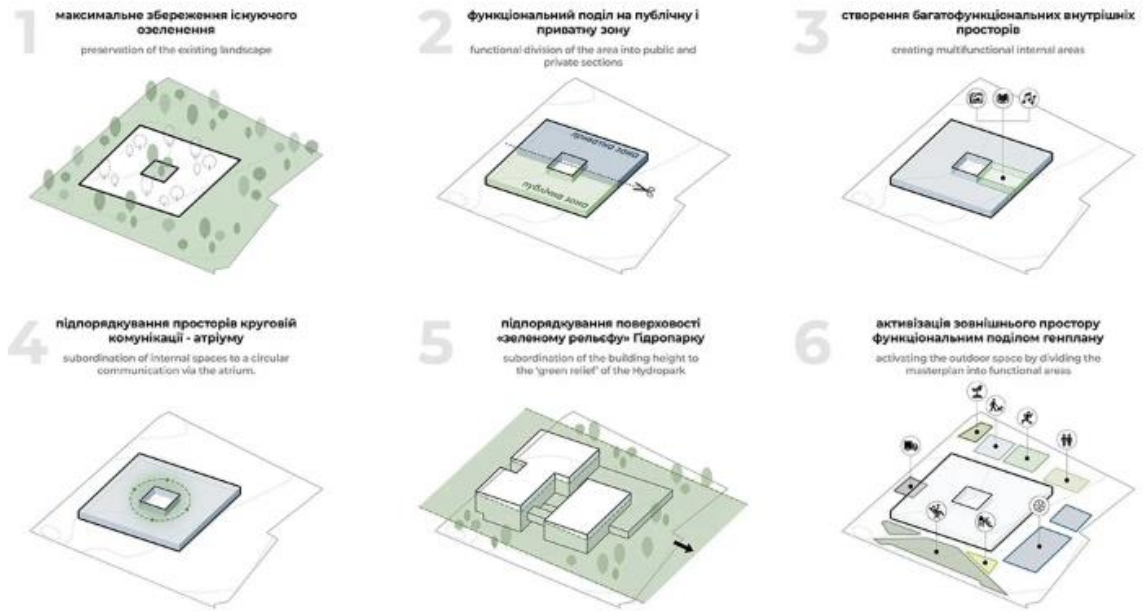
Функціональне зонування

Стаціонарні відділення розташовані на верхніх рівнях, забезпечуючи тишу та приватність.

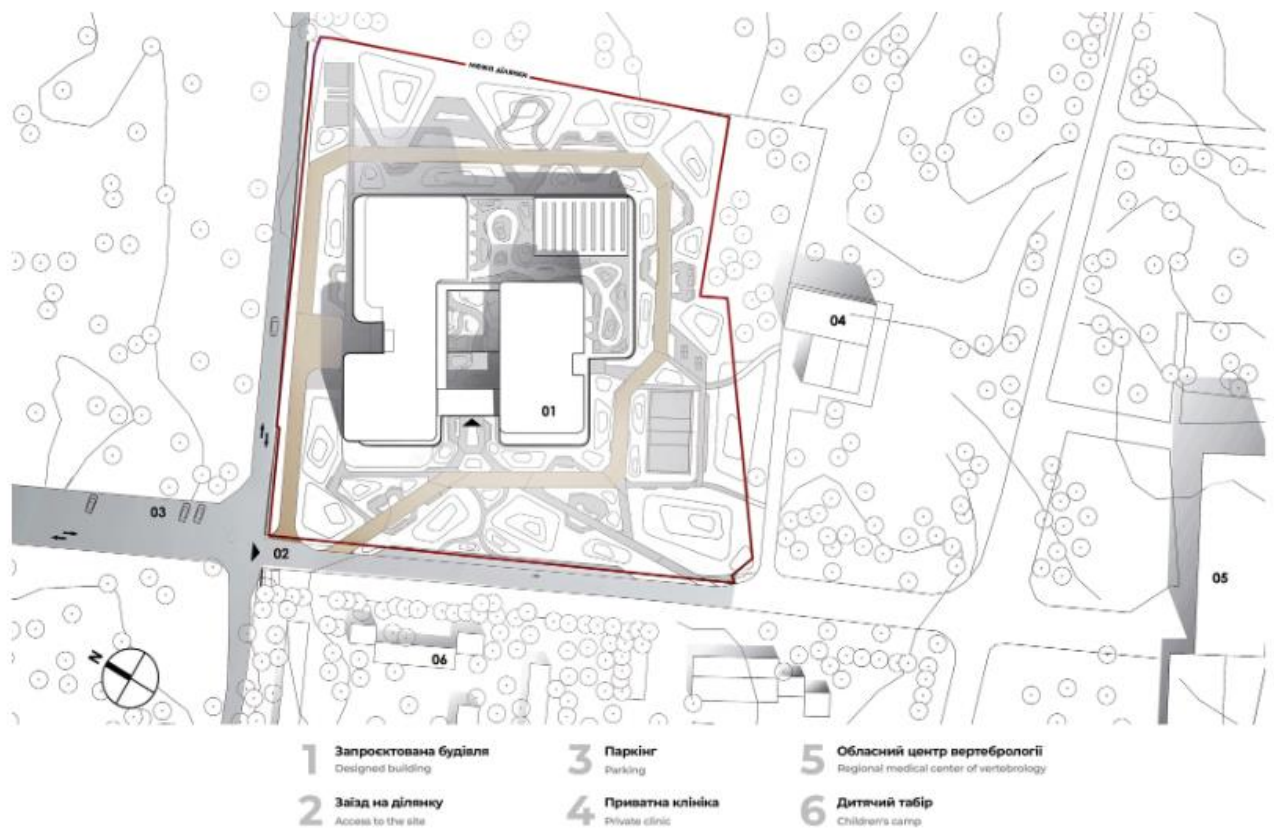
Публічні простори — зали для реабілітації, кабінети для консультацій та зони очікування — знаходяться на нижніх поверхах, створюючи відкриту й доступну атмосферу.

Таким чином, проєкт поєднує збереження природного середовища, логічну організацію простору та комфорт для всіх користувачів комплексу [5].

Принципи | Principles

Малюнок 13. Принципи концепції простору центру [5].

Малюнок 14. Генеральний план [5].

Архітектурне планування реабілітаційного центру побудоване як багаторівнева система, де кожен поверх має чітко визначені функції, а просторові рішення спрямовані на безпеку, доступність та психологічний комфорт пацієнтів.

Перший поверх

Організований за принципом кругового руху: фізична реабілітація, кабінети лікарів, їдальня та приймальне відділення поєднані в єдину комунікаційну систему. Закруглені стіни створюють сприятливе середовище, полегшують пересування інвалідних візків і медичних ліжок та забезпечують швидку евакуацію.

Другий поверх

Відведений для психологічної реабілітації та адміністративних приміщень. Між рівнями інтегровано пандус, що робить пересування доступнішим. Саме тут починається блок палат, а також облаштована зелена тераса для відпочинку.

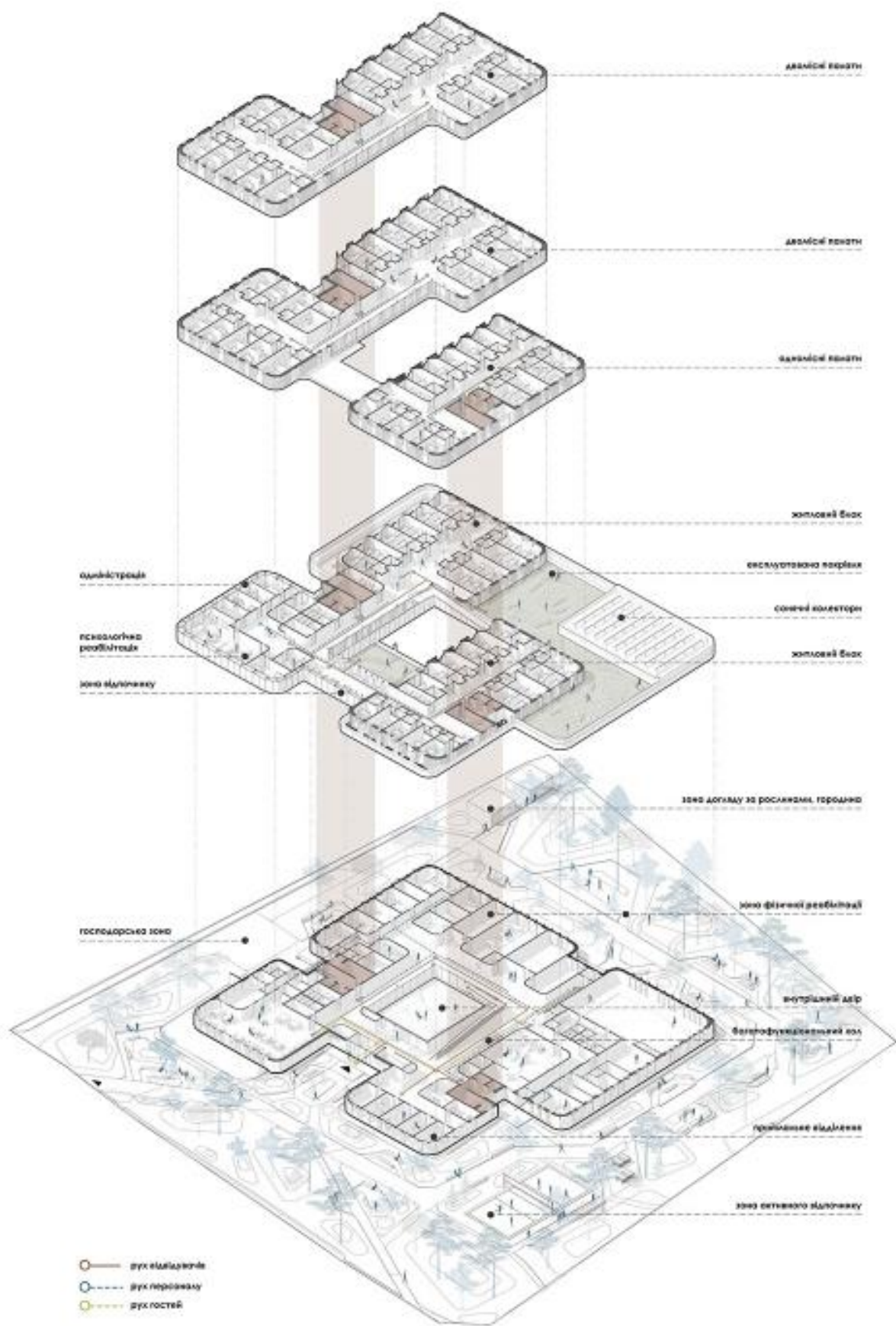
Третій і четвертий поверхи

Продовжують блок палат, які поділені на одномісні та двомісні. Між ними розташовані ординаторські та кімнати для медичного персоналу. Завдяки нестандартним коридорам організовані рекреаційні зони для пацієнтів.

Підземний рівень

Виконує багатофункціональну роль: тут розміщені укриття, модульні палати, пральня, технічні приміщення та універсальний зал, який може використовуватися як сховище або для проведення заходів.

Таким чином, архітектурна концепція поєднує функціональне зонування з продуманими рішеннями — атриумом, круговою комунікацією, закругленими стінами та пандусом, які одночасно забезпечують безпеку, доступність і комфорт. [5].

Малюнок 15. Вибух -схема реабілітаційного центру [5].

Внутрішнє середовище центру вирізняється багатофункціональністю транзитних приміщень. Замість традиційної радянської моделі вузьких лікарняних коридорів було застосовано принцип розширених комунікаційних просторів. Забезпечили швидке та безпечне переміщення пацієнтів під час евакуації та створили умови для легкої заміни функції та трансформації приміщень відповідно до потреб закладу [5].

Малюнок.16,17. Інтер'єр реабілітаційного центру [5].

2. АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНЕ ТА ОБ'ЄМНО-ПРОСТОРОВЕ РІШЕННЯ «РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ ДЛЯ ДІТЕЙ З ПТСР У М. ХАРКІВ»

2.1 Містобудівний аналіз території об'єкту проєктування.

У цьому підрозділі проведено комплексний містобудівний аналіз ділянки для розміщення реабілітаційного центру. Мета аналізу — оцінити просторовий, функціональний та інфраструктурний контекст, щоб обґрунтувати розташування, масштаб і планувальні рішення проєкту з урахуванням безпеки, доступності та рекреаційних можливостей.

Містобудівний аналіз території об'єкту проєктування включає у себе декілька схем: ситуаційна схема проєктованої ділянки, схема функціонального зонування, схема поверхового аналізу та схема організації транспортного руху.

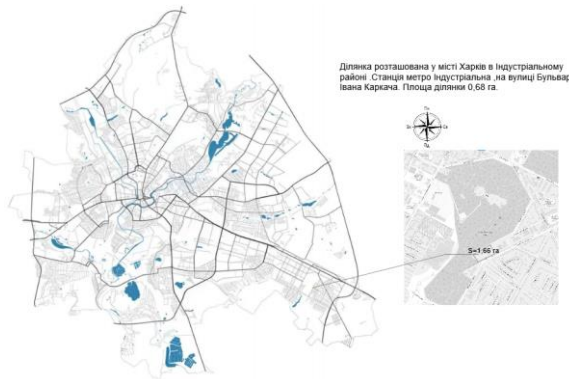

Малюнок 18. Фотофіксація ділянки

2.1.1. Ситуаційна схема.

Ділянка реабілітаційного центру площею 1,66 га знаходиться у центральній частині Індустріального району міста Харкова, неподалік від

проспекту Героїв Харкова, станція метро Індустріальна. Територія розташована вздовж бульвару Івана -Каркача, та з північної сторони прилягає до парку Зелений гай.

Малюнок 19. Ситуаційна схема проєктованої ділянки

2.1.2 Схема функціонального зонування.

Ділянка, на якій проєктується реабілітаційний центр, знаходиться біля зеленої зони, до якої прилягають житлова, громадська, освітньо-культурна зони та зона транспортної інфраструктури.

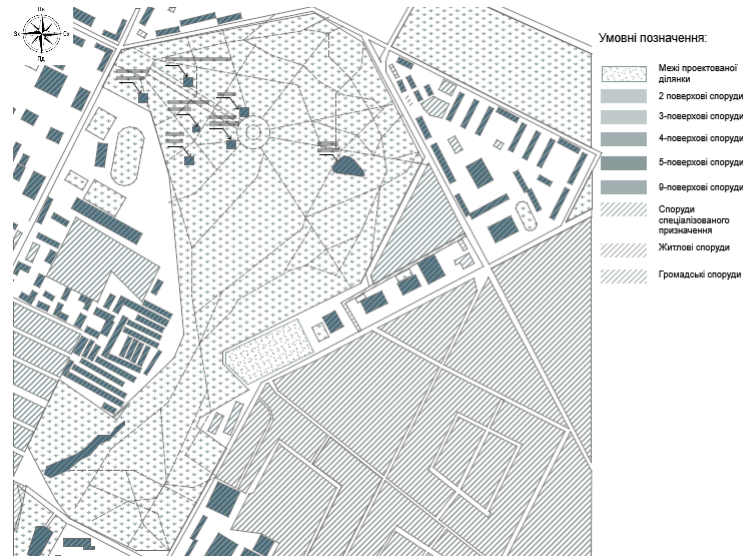
Реабілітаційний центр розташований у житловому районі міста, що створює спокійну та комфортну атмосферу, віддалену від шумних центральних кварталів. Безпосередньо поруч знаходиться парк, який виконує важливу рекреаційну функцію та додає привабливості для відвідувачів. Оточення включає як котеджну забудову, так і багатоповерхові будинки, що забезпечує зручний доступ до центру для мешканців різних типів житла.

Малюнок 20. Схема функціонального зонування проєктованої ділянки.

2.1.3 Схема поверховості будівель.

Навколо ділянки реабілітаційного центру загалом розташована малоповерхова житлова або котеджна забудова, також поряд знаходяться 3 корпуси навчального загальноосвітнього закладу. Проаналізувавши поверховість будівель навколо, можна зробити висновок що реабілітаційний центр не повинен перевищувати 4 поверхів.

Малюнок 21. Схема поверховості проєктованої ділянки.

2.1.4 Схема організації транспортного руху.

У схемі транспортної організації було здійснено аналіз дорожньої та вуличної мережі з урахуванням класифікації, визначеної ДБН Б.2.2-12:2018 «Вулиці та дороги населених пунктів» [2]. Такий підхід дозволяє врахувати специфіку руху транспорту й особливості інфраструктури, що впливають на функціонування проєктованої території. Проведений аналіз допомагає визначити найбільш раціональні маршрути під'їзду до рекреаційного комплексу, забезпечуючи комфортні та безпечні умови для відвідувачів.

Від проспекту Героїв Харкова, який є магістральною вулицею загальноміського значення, бере початок вулиця Роганська. Саме вона забезпечує основний під'їзд до бульвару Івана Каркача, де заплановано будівництво реабілітаційного центру. Ділянка центру межує з проїздом, що

пролягає від Роганської вздовж котеджного кварталу, завдяки чому мешканці прилеглих районів отримують прямий і зручний доступ до споруди.

Відстань від центру до магістральної вулиці становить 654 метри, що гарантує швидке сполучення з основними транспортними зв'язками. Котеджна забудова починається менш ніж за 100 метрів від ділянки, створюючи додаткову перевагу для місцевих жителів у користуванні центром. Важливим чинником є також близькість зупинок громадського транспорту — у радіусі одного кілометра, що забезпечує доступність центру для відвідувачів, які користуються міським транспортом.

Малюнок 22. Схема організації транспортного руху.

2.2. Вирішення генерального плану нового об'єкту та благоустрій території

Генеральний план передбачає розміщення трьохповерхової будівлі реабілітаційного центру площею 6913,5 м² на ділянці 1,66 га. Споруда займає центральну частину території. Основна ідея планування полягає у створенні

комфортного та функціонального середовища для дітей і персоналу, що включає рекреаційні та обслуговуючі простори.

У Реабілітаційному центрі передбачено два головних входи, один зі сторони парку, а другий виходить на сторону дороги. До входу веде широка алея, яка може слугувати як площа для спільних заходів на свіжому повітрі, що підсилює естетичність та функціональність. На території передбачені паркувальні майданчики, розташовані поблизу проїзду та службових входів. Розрахунок кількості місць виконано відповідно до функціонального навантаження: для 200 дітей — 14 машино-місць, для персоналу (50 осіб) — 5 машино-місць. Також для людей з обмеженими можливостями передбачено 2 місця, це 10% від загальної кількості машиномісць.

Проектом передбачено пожежний проїзд шириною 3 м, який одночасно виконує роль алеї, забезпечуючи безпеку та зручність пересування. Тротуари доповнюють пішохідну мережу, підвищуючи комфортність перебування. Біля спортивного блоку розташована відкрита тренажерна площадка, футбольне поле та поле для тенісу, а також дитячий майданчик. На іншій частині ділянки заплановано зону з альтанками та відкритий амфітеатр з фонтаном для дозвілля на свіжому повітрі.

Природне озеленення парку частково зберігається та доповнене новими насадженнями хвойних і листяних дерев та чагарників, що формують сприятливий мікроклімат і підвищують естетичну цінність території гармонуючи з парком який знаходиться поряд. Господарчий майданчик із під'їздом розташований так, щоб не порушувати рекреаційні зони, забезпечуючи ефективне обслуговування комплексу.

Малюнок 22. Генеральний план.

2.3. Функціонально-планувальне рішення «Реабілітаційного центру для дітей з ПТСР у м. Харків»

У цьому розділі наведено опис просторово-функціональної організації поверхів реабілітаційного центру для дітей з ПТСР. Мета розділу — показати, як архітектурні рішення забезпечують **терапевтичну ефективність, безпеку, доступність та гнучкість використання** приміщень у різні етапи реабілітації.

Ключові принципи планування

Центральний атриум як організуючий елемент: забезпечує орієнтацію, природне освітлення і формує соціальний осередок навколо амфітеатру та оранжереї.

Диференціація за інтенсивністю терапії: спокійні зони для індивідуальної роботи та відпочинку поєднані з активними спортивними і творчими блоками.

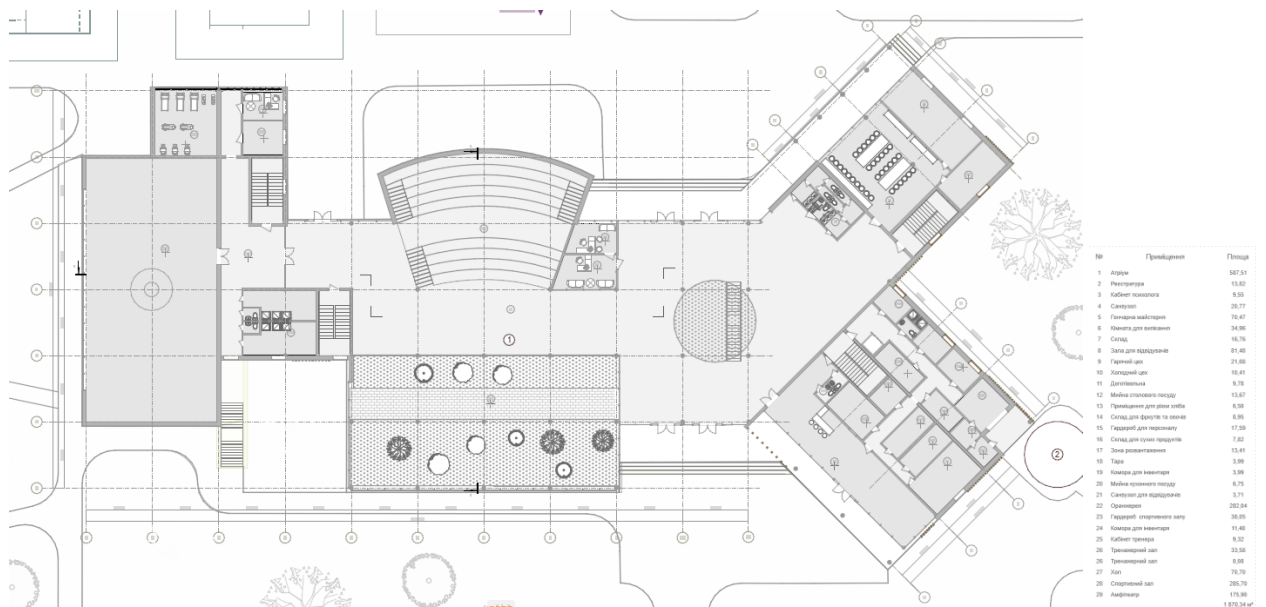
Зонування за функціями: публічні сервіси, терапевтичні кабінети, творчі майстерні розташовані з урахуванням логіки потоків пацієнтів і персоналу.

Перший поверх Реабілітаційного центру для дітей з ПТСР має різні функціональні блоки об'єднані центральним елементом-атріумом. Диференціація простору розроблена в залежності від інтенсивності терапії, більш спокійні та гармонійні, а також активні-спортивні зони.

При вході розташовані кабінет психолога та реєстратура де дітям будуть давати програму на кожен етап реабілітації. Центральним елементом атріуму відіграє відкритий амфітеатр на 200 місць, який буде нести функцію зони для терапевтичних програм ,а також як простір відпочинку у вільний час. Навпроти амфітеатру розташована велика оранжерея яка несе в собі естетичну та функціональну функцію, де діти будуть отримувати лікування через сад терапію.

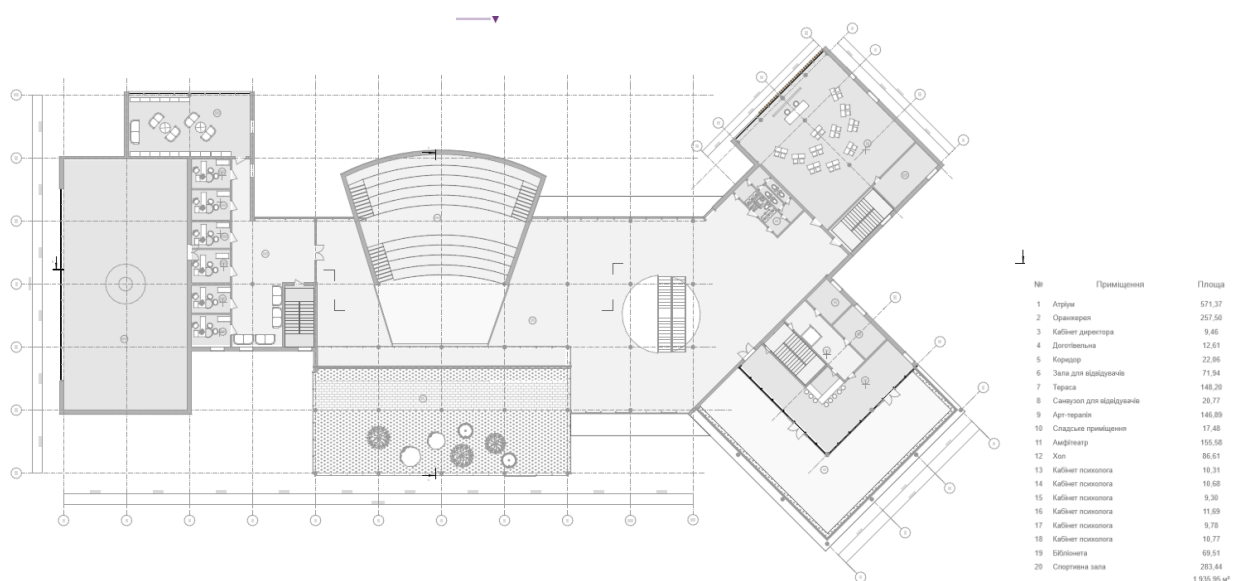
Відокремлений спортивний блок включає в себе спортивну залу 12 на 24 м, а також тренажерну залу з роздягальнями, душовими та санвузлами, кабінет тренера та кімнату для інвентаря.

З правого боку розташована гончарна майстерня зі складським приміщеннями для зберігання матеріалів та виробів а також кімната для випікання. Перший поверх кафе з залом для відвідувачів на 50 місць, частина якого є відкритою та несе в собі роль маленької тераси. Також в залі розташовані санвузли для відвідувачів. Складські приміщення були розраховані ДБН В.2.2-25:2009 "Підприємства харчування (заклади ресторанного господарства)" на 50 місць: гарячий цех, холодний цех, доготівельна, мийна столового та кухонного посуду, приміщення для різки хліба, склади сухих продуктів, фруктів та овочів, гардеробна для персоналу з душовими та санвузлами для персоналу, тара, комора для інвентаря та зона розвантаження. Санвузли реабілітаційного центру розраховані на кожні 25 людей 1 унітаз. У головній частині атріуму розміщується сходові клітина оточена озелененням, вона є головною вертикальною комунікацією яка об'єднує всі поверхи. [1].

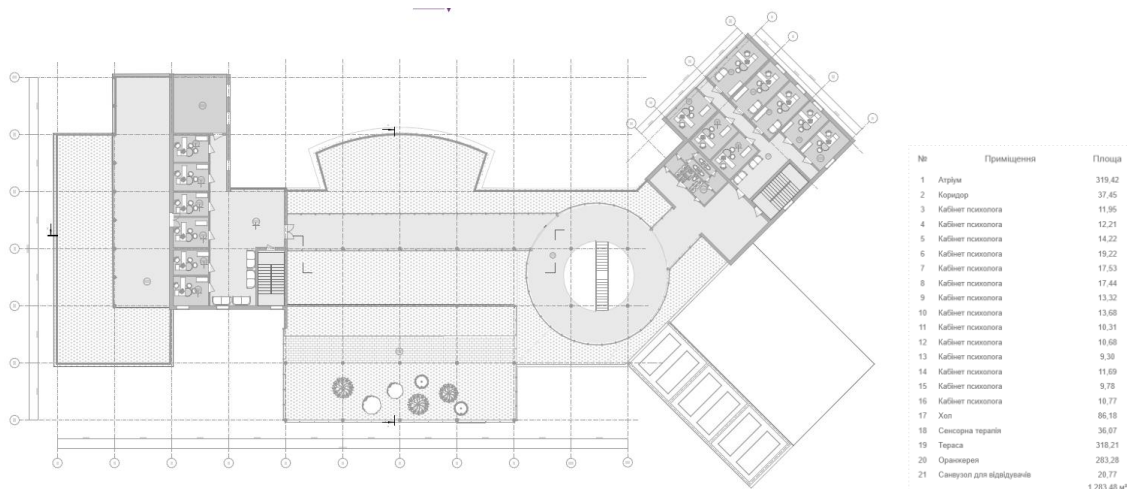
Малюнок.23. План першого поверху.

На другому поверсі реабілітаційного центру для дітей з ПТСР, над спортивним блоком розташовані зона бібліотеки, а також кабінети психологів для індивідуальних терапевтичних консультацій. Над гончарством розташований клас арт-терапії зі складським приміщенням для зберігання. На другому поверсі кафе розміщується кабінет директора, доготівельна, друга зала кафе та відкрита літня тераса. Оранжерея має висоту в 3 поверхи, а амфітеатр займає 2 поверхи.

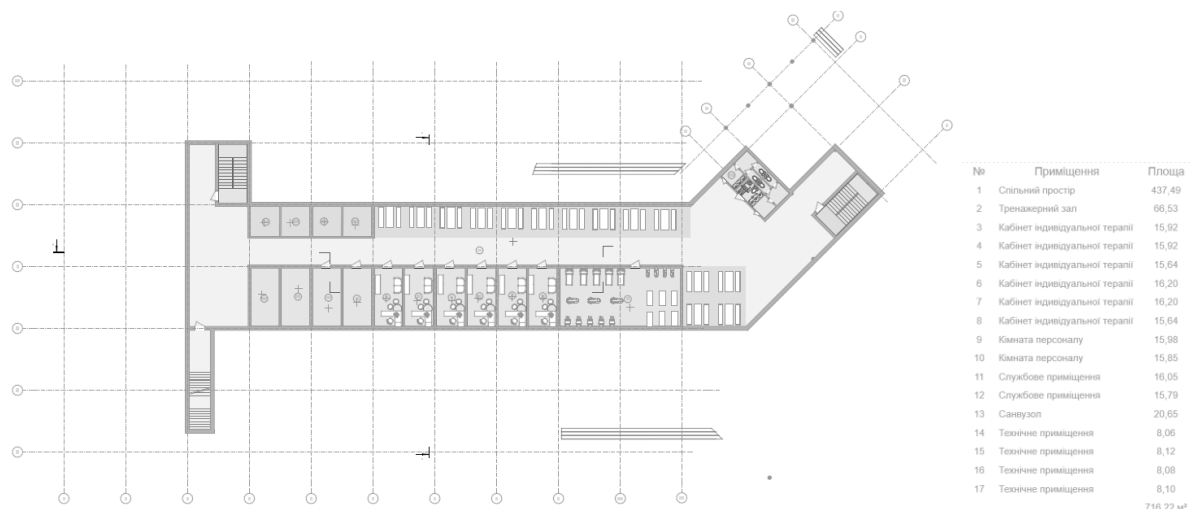
Малюнок 24. План другого поверху.

На третьому поверсі зосередилася основна частина індивідуальних терапевтичних кабінетів, а над спортивним залом з'явилася додаткова відкрита тераса. Атріумна частина має круглу форму зі скляними вітринами. Атріум з терапевтичними блоками об'єднує скляна галерея яка надає споруді цікаве формоутворення та можливість зробити експлуатовану зелену покрівлю.

Малюнок 25. План третього поверху.

Укриття має подвійне призначення та несе в собі не тільки захисну, а й терапевтичну функцію. Тут розмістилися додаткові індивідуальні кабінети, великий тренажерний зал, відкритий спільний простір, кімнати для персоналу, технічні та службові приміщення.

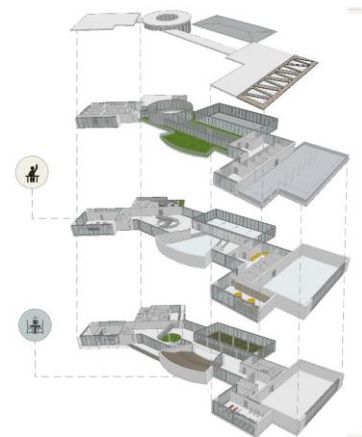

Малюнок 26. План укриття.

2.4. Об'ємно-просторове рішення «Реабілітаційного центру для дітей з ПТСР у м. Харків»

Будівля реабілітаційного центру для дітей з ПТСР розташована поруч із парковою територією, що створює сприятливу атмосферу для реабілітації та гармонійного контакту з природою. Простір має стати осередком спокою для дітей, тому архітектурне рішення підкреслює єдність із навколишнім середовищем. З цією метою центр спроектовано малоповерховим, аби не порушувати природний ландшафт і зберегти його масштабність.

Центральним елементом проєкту є атриум. Він виконує роль головної вхідної зони та водночас виступає архітектурно виразним акцентом. Атриум об'єднує різні функціональні блоки в єдину систему, забезпечуючи їхню взаємодію та формуючи простір, що поєднує утилітарність із естетичною виразністю.

Малюнок 27. Об'ємно просторове рішення та видові перспективи реабілітаційного центру.

3. АРХІТЕКТУРНО-КОНСТРУКТИВНЕ РІШЕННЯ «РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ ДЛЯ ДІТЕЙ З ПТСР У М. ХАРКІВ»

Конструктивна схема реабілітаційного центру розроблена з урахуванням функціональних вимог громадської будівлі та сучасних стандартів енергоефективності й довговічності. Будівля виконана за каркасною системою, що забезпечує просторову гнучкість і дозволяє формувати великопролітні перекриття над спортивним залом та амфітеатром. Фасадна концепція поєднує вітражну систему та навісні фасадні системи, що забезпечують природне освітлення і візуальний зв'язок із довкіллям. [3].

Малюнок 28. Фасад 1-11

Малюнок 29. Фасад 11-1

Несуча система — монолітний залізобетонний каркас із сіткою колон 6×6 та 6×3 м., колони 300×300 мм. Додаткову просторову жорсткість забезпечують сходові клітини зі стінами з залізобетону товщиною 300 мм. Вертикальні комунікації: сходові клітини- двомаршеві, з монолітного залізобетону шириною 1,5 м, що відповідає нормативам евакуації. Вікна та зовнішні двері — великоформатне скління у алюмінієвих профілях, зовнішні двері — скляні в алюмінієвих рамах із загартованим або триплекс-склом для підвищеної безпеки. Внутрішні двері — МДФ за функціональним призначенням.

Зовнішні стіни виконані комбіновано: алюмінієва вітражна система з використанням триплексу. У незасклених ділянках — сендвіч-панелі товщиною 200 мм з металевим облицюванням і шаром мінеральної вати. Таке фасадне рішення забезпечує природнє освітлення та тепловий комфорт. Також як декоративний елемент на фасадах використовуються дерев'яні рейки.

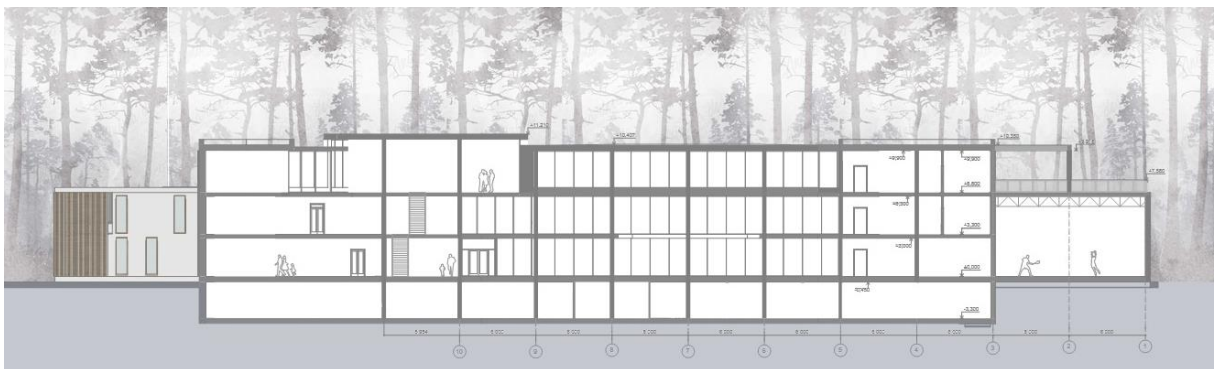
Внутрішні стіни та перегородки виконуються з газобетонних блоків товщиною 100–300 мм: 100 мм — для допоміжних і адміністративних приміщень; 200 мм — для зон із підвищеними вимогами до звукоізоляції: зона арт терапії, терапевтичні кабінети, сенсорні кімнати; 300 мм — для сходових кліток, що підвищує вогнестійкість і жорсткість.

Фундамент — стаканного типу забивні палі. Такі фундаменти витримують значні навантаження від багатоповерхових корпусів, спортивних залів та обладнання. Міжповерхові перекриття — монолітні залізобетонні

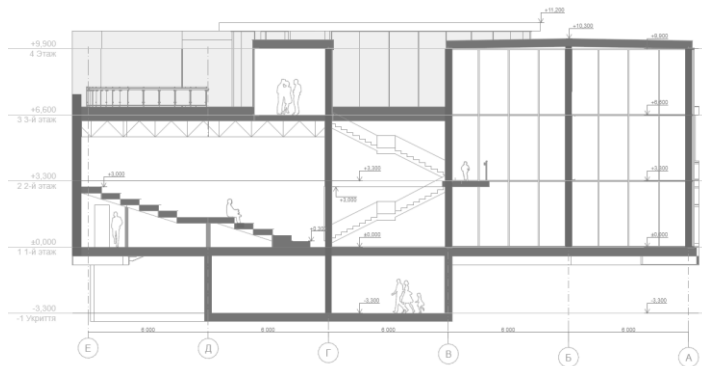
плити товщиною 400 мм, розраховані на великі прольоти та навантаження від експлуатованого зеленого даху.

Покрівля — експлуатована зелена покрівля з ухилом 1 %. Монолітне перекриття та теплоізоляція з мінеральної вати 600 мм, дренажний шар гравію 100 мм, шар ґрунту 200 мм; Передбачені георешітки та утримуючі елементи для запобігання сповзанню ґрунту.

Покриття підлоги обиралося в залежності від функції приміщення: вінілове покриття або плитка у навчальних і громадських зонах; гумове покриття у спортивних та тренажерних залах. Під покриттям — цементно-піщана стяжка, звукоізоляційний шар і вирівнююча основа по монолітному перекриттю. Укриття подвійного призначення під будівлею виконане з монолітного залізобетону підвищеної міцності: зовнішні стіни і перекриття орієнтовно 450мм, обладнане вентиляцією, санітарними та технічними приміщеннями для комфортного перебування людей.

Малюнок 30. Розріз 1.

Малюнок 31. Розріз 2

3. ЕКОНОМІЧНА ЧАСТИНА. ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ. РОЗРАХУНОК КОШТОРИСНОЇ ВАРТОСТІ «РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ ДЛЯ ДІТЕЙ З ПТСР У М. ХАРКІВ».

3.1. Об'ємно-планувальні показники будівлі реабілітаційного центру

1.	Поверховість, поверх	3
2.	Площа забудови будинку м2	2333,87
3.	Місткість будівлі	300
4.	Загальна площа будівлі м2	4705,99
5.	Загальна площа будівлі на одиницю місткості м2/чол.	15,68
6.	Будівельний об'єм будівлі ,м3 усього: У тому числі: -наземний -підземний	19159,6 16796,1 2363,5
7.	Будівельний об'єм будівлі на одиницю місткості м3/чол.	63,8

3.2. Розрахунок кошторисної вартості об'єкта

Зведений кошторис — ключовий інструмент управління проєктом, що забезпечує фінансову дисципліну, прозорість і можливість своєчасно реагувати на зміни. Для реабілітаційного центру для дітей з ПТСР він особливо важливий через мультидисциплінарність програми, потребу в спеціалізованому обладнанні та необхідність гарантувати безпеку й доступність послуг у довгостроковій перспективі

ЗВЕДЕНИЙ КОШТОРИС № 290

на проєктні, науково-проєктні, вишукувальні роботи

Форма № 1-П

Реабілітаційний центр для дітей з ПТСР у м.Харків

(найменування об'єкта будівництва)

Найменування проєктної (науково-
проєктної, вишукувальної) організації

Ч.ч.	Стадія проєктування і перелік виконуваних робіт	Найменування об'єкта будівництва або виду робіт	№№ кошторисів в калькуляції	Повна вартість робіт, тис.грн.			
				вишуку- вальних	проєкт- них (науково- проєктних)	додаткових	всього
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Робоча документація	Реабілітаційний центр для дітей з ПТСР у м.Харків(будівля)	1-1		3250,974		3250,974
	Разом				3250,974		3250,974
	ПДВ 20%	(3 250 974 - 0) * 0,2					650,195
	Всього з урахуванням ПДВ						3901,169

Всього за зведеним
кошторисом

3 901 169,00 грн. (три мільйони дев'ятсот одна тисяча сто шістдесят дев'ять
гривень 00 копійок)

(сума прописом)

Керівник проєктної
організації

(підпис)

(ПБ)

Головний інженер проєкту

(підпис)

(ПБ)

Кошторис склав

(підпис)

(ПБ)

М.П.

" ____ " _____ 20 ____

КОШТОРИС № 1-1

на проєктні, науково-проєктні, вишукувальні роботи

Форма № 2-П

Реабілітаційний центр для дітей з ПТСР у м.Харків(будівля)

(найменування об'єкта будівництва, стадії проєктування, виду проєктних, науково-проєктних,

Найменування проєктної (науково-
проєктної, вишукувальної) організації

Ч.ч.	Характеристика об'єкта будівництва або виду робіт	Назва документу обґрунтування та №№ частин, глав, таблиць, пунктів	Розрахунок вартості	Вартість, грн
1	2	3	4	5
1	Кафе до 100 посадочних місць Розрахунковий показник: 50 (посадочне місце)	ЗЦПРБ-90 Розділ 39, табл.39-4 п.3 A=4536,00; B=59,00; Розр.показ.: X=50 Коефіцієнти: K1=1,19 (КНУ Настанова з визначення вартості ПВР (наказ №281), Додаток 7, таблиця 1). K2=39,14 (КНУ Настанова з визначення вартості ПВР (наказ №281), Додаток 7, таблиця 3).	$(A + B * X) * K1 * K2$ $(4\ 536,00 + 59,00 * 50,00) * 1,19 * 39,14$	348672
2	Окремі будинки, що проєктуються поза комплексом. Лікувальні комплекси загальною площею до 2 тис. м2 Терапевтичні кабінети Розрахунковий показник: 800 (м2 загал. площі)	ЗЦПРБ-90 Розділ 39, табл.39-8 п.7 A=3404,00; B=8,00; Розр.показ.: X=800 Коефіцієнти: K1=1,19 (КНУ Настанова з визначення вартості ПВР (наказ №281), Додаток 7, таблиця 1). K2=39,14 (КНУ Настанова з визначення вартості ПВР (наказ №281), Додаток 7, таблиця 3).	$(A + B * X) * K1 * K2$ $(3\ 404,00 + 8,00 * 800,00) * 1,19 * 39,14$	456637
3	Дитячі школи мистецтв Розрахунковий показник: 260 (1 м2 загальної площі основних приміщень і будівель)	ЗЦПРБ-90 Розділ 39, табл.39-6 п.4 A=6960,00; B=4,10; Розр.показ.: X=260 Коефіцієнти: K1=1,19 (КНУ Настанова з визначення вартості ПВР (наказ №281), Додаток 7, таблиця 1). K2=39,14 (КНУ Настанова з визначення вартості ПВР (наказ №281), Додаток 7, таблиця 3).	$(A + B * X) * K1 * K2$ $(6\ 960,00 + 4,10 * 260,00) * 1,19 * 39,14$	373824

4	Амфітеатр на 200 посадкових місць Розрахунковий показник: 200 (місць)	ЗЦПРБ-90 Розділ 46, табл.46-1 п.1 A=52410,00; B=0,00; Розр.показ.: X=200	$(A + B * X) * K1 * K2$ $(52\ 410,00 + 0,00 * 200,00) * 1,01 * 39,14$	2071841
---	---	---	--	---------

"Будівельні Технології - Кошторис ПБР" версія 5.8.3 S/N:1740

290 ЛК 2-П 1-1

1	2	3	4	5
		Коефіцієнти: K1=1,01 (КНУ Настанова з визначення вартості ПБР (наказ №281), Додаток 7, таблиця 1). K2=39,14 (КНУ Настанова з визначення вартості ПБР		
	Разом за кошторисом			3250974

Всього за кошторисом 3 250 974,00 грн. (три мільйони двісті п'ятдесят тисяч дев'ятсот сімдесят чотири ~~тисяч 00 копійок~~)
(сума прописом)

Головний інженер проекту

(підпис)

(ПІБ)

Кошторис склад

(підпис)

(ПІБ)

М.П.

" "

20

5. ОХОРОНА ПРАЦІ

5.1. Забезпечення охорони праці на законодавчому рівні

Охорона праці — це комплекс заходів і правил, що забезпечують збереження життя, здоров'я і працездатності працівників під час виконання трудових обов'язків. Як зазначено в чинному законодавстві України від 14.10.1992 № **2694-ХІІ**- «Охорона праці - це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності» [4].

Для забезпечення належних умов праці на об'єкті **Реабілітаційного центру для дітей з ПТСР у м. Харків**, де організовуються терапевтичні заняття, необхідно спиратися на чинне законодавство України. Зокрема, слід враховувати положення:

Конституції України, яка гарантує право на працю та безпечні умови діяльності

Ключовим положенням є стаття 43 **Конституції України** гарантує кожному право на працю, забороняє примусову працю, встановлює право на безпечні умови й мінімальну заробітну плату, а також захист від незаконного звільнення.

Також важливими є стаття 45 яка надає кожному хто працює право на відпочинок. Це право забезпечується наданням днів щотижневого відпочинку, а також оплачуваної щорічної відпустки, встановленням скороченого робочого дня щодо окремих професій і виробництв, скороченої тривалості роботи у нічний час. Та стаття 46 в якій громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом. [5].

Закону України «Про охорону праці», що визначає систему заходів для захисту життя та здоров'я працівників;

Основна мета Закону України «Про охорону праці» — гарантувати конституційне право працівників на збереження життя, здоров'я і працездатності під час трудової діяльності шляхом встановлення єдиного порядку організації охорони праці, обов'язків роботодавців і гарантій працівників.

Основні завдання Закону: Гарантувати право працівників на безпечні умови праці. Встановити обов'язки роботодавця щодо забезпечення безпеки, навчання та засобів захисту. Врегулювати державне управління, нагляд і відповідальність у сфері охорони праці. [6].

Кодексу законів про працю України, який регулює трудові відносини між працівниками та роботодавцями, визначає права, обов'язки та гарантії сторін, а також механізми їх захисту. **Він спрямований на забезпечення можливості громадян розпоряджатися своїми здібностями до праці та на підвищення якості і продуктивності праці.** [7].

Кодексу цивільного захисту України, **Основна мета Кодексу цивільного захисту України — забезпечити безпеку населення, територій, матеріальних і культурних цінностей та довкілля від негативних наслідків надзвичайних ситуацій у мирний час і в особливий період, а також організувати систему запобігання, реагування і подолання наслідків таких ситуацій.** Кодекс встановлює правові, організаційні та функціональні засади єдиної системи цивільного захисту в Україні, включно з територіальними підсистемами [8].

Протипожежне обладнання — встановлення систем пожежної сигналізації, спринклерних установок, вогнегасників та інших засобів для гасіння пожеж.

Навчання з пожежної безпеки — регулярне проведення тренінгів і інструктажів з пожежної безпеки для персоналу центру.

Евакуаційні шляхи та виходи — забезпечення наявності евакуаційних шляхів і виходів та їх належне маркування.

Урахування відповідних законів і нормативів є вкрай важливим для безпечного й ефективного втілення проєкту **Реабілітаційного центру для дітей з ПТСР у м. Харків**. Дотримання всіх актів та норм сприятиме успішній реалізації проєкту та захисту працівників і відвідувачів.

5.2. Аналіз умов праці та виявлення потенційних небезпек на об'єкті проєктування (Реабілітаційний центр для дітей з ПТСР у м. Харків)

Для оцінки безпеки та організації належних умов праці в реабілітаційному центрі для дітей із посттравматичним стресовим розладом у Харкові важливо проаналізувати фактори, які формують робоче середовище та впливають як на персонал, так і на дітей. Особливості функціонування такого закладу потребують підвищеної уваги до безпеки, комфорту та психологічної стабільності всіх учасників реабілітаційного процесу.

Умовно ризики можна поділити на чотири основні категорії: фізичні, психофізіологічні, хімічні та біологічні. До фізичних належать характеристики внутрішнього середовища приміщень: температурний режим, рівень вологості, якість вентиляції, природне й штучне освітлення, акустичний комфорт, а також безпечність меблів, обладнання та покриття підлоги. Недотримання нормативних показників мікроклімату або надмірний шум можуть негативно впливати на емоційний стан дітей, провокувати тривожність, дратівливість і погіршення концентрації під час занять.

Окрему увагу необхідно приділяти психофізіологічним навантаженням. У центрі, де працюють з дітьми, які пережили травматичний досвід, велике значення має емоційний фон середовища. Для персоналу характерним є ризик професійного виснаження та емоційного вигорання, тоді як для дітей небезпеку можуть становити різкі звуки, яскраве світло, перевантажені простори або хаотична організація групових активностей. Саме тому важливо

забезпечити передбачуваний розпорядок дня, наявність зон для усамітнення та відновлення емоційного балансу.

Хімічні небезпеки найчастіше пов'язані з використанням матеріалів у творчих студіях, господарських приміщеннях і під час прибирання. Потенційно шкідливими можуть бути фарби, клеї, лакофарбова продукція, розчинники та мийні засоби. Їх застосування без належного контролю, вентиляції та дотримання правил зберігання здатне спричиняти алергічні реакції, подразнення або інтоксикацію.

До біологічних ризиків належить можливість поширення інфекційних захворювань у дитячому колективі. Велика кількість контактів між відвідувачами та персоналом, недостатня санітарна обробка приміщень або неналежне провітрювання можуть сприяти виникненню спалахів хвороб, що ускладнює проведення реабілітаційних програм.

Зниження впливу небезпечних факторів потребує впровадження комплексу технічних рішень. Насамперед це організація сучасної вентиляційної системи з контролем температури та вологості, встановлення регульованого освітлення з можливістю затемнення, використання акустичних панелей і звукопоглинальних матеріалів. Важливими є також ергономічні меблі, протиковзкі покриття, облаштування безпечних зон активності та кімнат психологічного розвантаження.

У майстернях доцільно використовувати виключно сертифіковані матеріали з низьким рівнем токсичності, а для їх зберігання передбачити закриті шафи або спеціальні бокси. Приміщення повинні бути оснащені аптечками, засобами первинного реагування, схемами евакуації та системами оповіщення.

Організаційна складова безпеки включає впровадження травма-інформованого підходу. Це означає розроблення внутрішніх правил, які мінімізують вплив потенційних тригерів, формування індивідуальних програм підтримки дітей та алгоритмів дій у кризових ситуаціях. Також необхідне

раціональне планування навантаження із чергуванням занять, відпочинку та фізичної активності.

Працівники центру мають регулярно проходити навчання з охорони праці, надання домедичної допомоги, кризового реагування та особливостей роботи з дітьми, які мають ПТСР. Для профілактики професійного вигорання варто передбачити психологічну підтримку персоналу, супервізії та програми самодопомоги.

Контроль за дотриманням безпечних умов повинен бути систематичним. Доцільно проводити оцінку ризиків, фіксувати результати вимірювання параметрів мікроклімату, рівня шуму й освітленості, вести облік інцидентів та періодично здійснювати внутрішні аудити. Важливим елементом є також співпраця з медичними установами, соціальними службами та службами екстреного реагування для забезпечення швидкого доступу до спеціалізованої допомоги у разі потреби.

5.3. Дослідження ризику реалізації потенційних небезпек на об'єкті проектування.

Матриця оцінки ризиків — це інструмент управління безпекою, який дозволяє систематизувати та порівняти різні небезпеки на об'єкті, визначити їхню ймовірність виникнення та серйозність наслідків, а також встановити пріоритети для впровадження заходів захисту.

Таблиця 5.1 Оцінки ризиків ймовірності небезпеки

Часто А	Велика ймовірність того, що подія відбудеться
Можливо В	Може трапитися декілька разів за життєвий цикл
Випадково С	Іноді може відбутися за життєвий цикл

Оцінка ризиків серйозної небезпеки

Незначний (Н) - мінімальний вплив на здоров'я та працездатність.

Гранична (Г) - помірний вплив, який може викликати дискомфорт або тимчасове зниження працездатності.

Критична (К) - значний вплив, що може призвести до серйозних проблем зі здоров'ям або значного зниження працездатності.

Таблиця 5.2 – Матриця оцінки ризиків невідповідності умов в реабілітаційному центрі

Ризик	Ймовірність	Ризик	Опис
Відхилення температурного режиму	С	Г	Гіпотермія/гіпертермія
Висока/низька вологість	С	Г	Подразнення дихальних шляхів
Невідповідне освітлення	С	Г	Напруження очей та зниження концентрації уваги.
Підвищений рівень шуму	В	Г	Погане самопочуття та проблеми з концентрацією уваги
Хімічні ризики	С	К	Ризик інтоксикацій, алергічних реакцій і загострення психофізіологічного стану
Неправильно організований режим роботи	С	К	Відсутність протоколів кризового реагування, недостатня підготовка персоналу, перевантаження співробітників і вигорання.
Фізичні ризики	В	К	Падіння, ушкодження під час фізичних занять або ігор; ризик травм у майстернях при роботі з інструментами.

За результатами оцінки було визначено комплекс рішень, спрямованих на підвищення рівня безпеки у центрі.

Оптимізація мікроклімату. Доцільним є встановлення сучасних систем кондиціонування, теплових завіс і вентиляції, що дозволяють підтримувати стабільні температурні показники. Регулярний контроль вологості сприятиме покращенню самопочуття дітей та персоналу.

Забезпечення акустичного комфорту. Рекомендується використання звукопоглинальних матеріалів: акустичних панелей, текстильних елементів, м'яких покриттів підлоги. Додатково варто передбачити окремі приміщення для усамітнення та відновлення емоційної рівноваги.

Раціональна організація освітлення.Необхідно комбінувати природне, загальне та локальне освітлення з можливістю регулювання інтенсивності. У зонах відпочинку бажано використовувати розсіяне м'яке світло без мерехтіння.

Хімічна безпека та вибір матеріалів.Для творчих просторів слід застосовувати виключно сертифіковані та безпечні матеріали. Важливими є маркування, дотримання правил зберігання, наявність витяжної вентиляції та засобів індивідуального захисту.

Організація режиму діяльності та психологічна підтримка.Робочий процес має бути структурованим і передбачуваним: чергування активних і спокійних занять, регламентовані перерви, обмеження тривалих інтенсивних навантажень. Для працівників рекомендовані супервізії та психологічний супровід, а для дітей — індивідуалізовані програми реабілітації з урахуванням тригерів.

Комплексне впровадження зазначених заходів сприятиме зменшенню впливу небезпечних чинників, підвищить рівень фізичного та психологічного комфорту, а також створить стабільне й безпечне середовище для реабілітації дітей, які пережили психотравматичний досвід.

5.4.Розробка організаційно-технічних, архітектурно-планувальних заходів, спрямованих на покращення умов праці на об'єкті проектування .

Проектування систем забезпечення комфортного мікроклімату є одним із ключових завдань під час створення реабілітаційного центру. На стадії розробки необхідно передбачити ефективні системи опалення, вентиляції та кондиціонування, які відповідатимуть санітарно-гігієнічним вимогам і нормам безпеки. Під час вибору обладнання важливо враховувати теплоізоляційні характеристики будівлі, орієнтацію приміщень відносно сторін світу, заповнюваність закладу та особливості проведення терапевтичних занять. Сучасні інженерні системи повинні працювати в автоматичному режимі та забезпечувати контроль температури, вологості й інтенсивності повітрообміну. Завдяки цьому можна підтримувати стабільні параметри

внутрішнього середовища, що позитивно впливає на самопочуття дітей та їхній емоційний стан.

Не менш важливим є постійне відстеження показників мікроклімату. Для цього доцільно застосовувати сенсори, які фіксують температуру повітря, рівень вологості, концентрацію вуглекислого газу та інші показники якості повітря. Інтеграція таких пристроїв із системою сповіщення дозволяє персоналу оперативно реагувати на будь-які відхилення від нормативних значень. Це сприяє попередженню погіршення фізичного стану, перевтоми та можливого посилення симптоматики ПТСР у дітей.

Організація регулярного навчання працівників також є необхідною умовою безпечної роботи центру. Персонал повинен проходити інструктажі щодо підтримання належних санітарних умов, правил експлуатації обладнання та використання засобів індивідуального захисту. Окрему увагу варто приділяти підготовці до кризових ситуацій, навчання особливостям взаємодії з дітьми, які пережили травматичний досвід, а також методам зниження психоемоційного напруження.

Правильна організація робочих місць має велике значення як для працівників, так і для відвідувачів центру. Використання ергономічних меблів, регульованих столів і стільців, а також безпечних матеріалів для покриття підлоги допоможе підтримувати комфорт і знизити фізичне навантаження. Рациональне розташування обладнання забезпечує зручність користування простором і мінімізує ризик професійних захворювань.

До організаційно-технічних заходів варто включити систему управління охороною праці, проведення регулярних перевірок, аудитів та створення внутрішніх груп або комітетів з безпеки. Важливо залучати працівників до процесу прийняття рішень щодо вдосконалення умов праці, оскільки це формує вищий рівень відповідальності та зацікавленості. Використання сучасних технологічних рішень, зокрема автоматизованих систем клімат-контролю, енергоощадного освітлення та шумоізоляції, забезпечує більш комфортне середовище. Також доцільно організувати психологічну підтримку

персоналу через консультації, тренінги зі стрес-менеджменту та спеціально облаштовані зони відпочинку.

Архітектурно-планувальна структура реабілітаційного центру повинна відповідати функціональним потребам закладу. Простір бажано розділити на зони для індивідуальної та групової терапії, фізичної активності, творчих занять і відпочинку. Важливими елементами є сенсорні приміщення, тихі кімнати для стабілізації емоційного стану, простори для арттерапії та релаксації. Для співробітників необхідно передбачити окремі кімнати відпочинку.

Особливу увагу варто приділити природному освітленню та вентиляції, які досягаються завдяки грамотному розміщенню вікон і плануванню будівлі. Необхідною умовою є створення безбар'єрного середовища шляхом облаштування пандусів, ліфтів та адаптованих санітарних приміщень. Інтеграція елементів біофільного дизайну, таких як внутрішні дворики, озеленення та використання природних матеріалів, сприятиме зниженню рівня стресу та формуванню сприятливої атмосфери для відновлення.

Урахування всіх зазначених аспектів дає змогу сформувати безпечний, функціональний і комфортний простір для дітей з ПТСР та працівників центру. Це позитивно впливатиме на якість реабілітаційного процесу, збереження здоров'я користувачів і загальний імідж закладу як сучасного середовища для відновлення та соціальної адаптації.

5.5.Висновок:

Забезпечення охорони праці в Реабілітаційному центрі для дітей з ПТСР у м. Харків має базуватися на дотриманні чинного законодавства (Конституція України, Закон «Про охорону праці», Кодекс законів про працю, Кодекс цивільного захисту) та поєднанні технічних, організаційних і архітектурно-планувальних заходів. Необхідно провести системний аналіз ризиків, виділивши фізичні, хімічні, біологічні та психофізіологічні фактори, і застосувати пріоритетні заходи для їх мінімізації: сучасні системи опалення, вентиляції та кондиціонування з автоматизованим моніторингом параметрів;

регульоване, м'яке освітлення і акустичні рішення; використання сертифікованих нетоксичних матеріалів у майстернях; облаштування «тихих кімнат» і сенсорних зон; забезпечення аптечок, евакуаційних шляхів і протипожежного обладнання. Організаційні заходи мають включати впровадження травмаінформованих підходів, чіткі протоколи кризового реагування, індивідуальні плани реабілітації, регулярні інструктажі та супервізію персоналу, а також психосоціальну підтримку для працівників. Архітектурно-планувальні рішення повинні забезпечити зонування приміщень за функціями, безбар'єрний доступ, ергономіку робочих місць і біофільні елементи для зниження стресу. Для ефективності системи охорони праці рекомендовано впровадити регулярний моніторинг і документування параметрів, періодичні аудити безпеки, навчання персоналу та налагодити взаємодію з медичними й екстреними службами; це створить передбачуване, безпечне й підтримуюче середовище для дітей з ПТСР і персоналу центру.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Законодавчі та нормативні документи	1. ДБН В.2.2-25:2009 "Підприємства харчування (заклади ресторанного господарства)" №ДБН В.2.2-25:2009. <i>Портал Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва</i>. URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3199658968553096642?doc_type=2 (дата звернення: 14.06.2026). 2. ДБН В.2.3-5:2018 Вулиці та дороги населених пунктів. зі зміною № 1. <i>БУДСТАНДАРТ Online - нормативні документи будівельної галузі України</i>. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=77079 (дата звернення: 14.06.2026). 3. ДБН В.2.6-98:2009 "Бетонні та залізобетонні конструкції. основні положення" №ДБН В.2.6-98:2009. <i>Портал Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва</i>. URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3200410998024438840 (дата звернення: 14.06.2026). 4. Термін «охорона праці» // термінологія законодавства / Законодавство України. <i>Офіційний вебпортал парламенту України</i>. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/19579 (дата звернення: 14.06.2026).
-------------------------------------	--

	5. Список «Всі документи» / Законодавство України. <i>Офіційний вебпортал парламенту України</i>. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws (дата звернення: 14.06.2026). 6. Всі статті – Конституція України. <i>Всі статті – Конституція України</i>. URL: https://constitution.in.ua (дата звернення: 14.06.2026). 7. Про охорону праці. <i>Офіційний вебпортал парламенту України</i>. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text (дата звернення: 14.06.2026). 8. Кодекс цивільного захисту України. URL: https://protocol.ua/ua/pro (дата звернення: 14.06.2026).
Електронні ресурси	1. Реабілітація після посттравматичного синдрому. <i>Реабілітація після посттравматичного синдрому</i>. URL: https://sionclinic.com.ua/uk/reabilitatsiya/posle-postravmaticheskogo-sindroma/ (дата звернення: 12.06.2026). 2. Комунальний заклад. Харківський обласний центр соціальної підтримки дітей та сімей "Гармонія". Харківської обласної ради. URL: http://garmoniya.kh.ua (дата звернення: 14.06.2026). 3. "Наш Всесвіт" Дитячий реабілітаційний центр. URL: https://nashvsesvit.com/ua/about_us/ (дата звернення: 14.06.2026). 4. Pintos P. Maggie's leeds centre / heatherwick studio. <i>ArchDaily</i>. URL: https://www.archdaily.com/941540/maggies-leeds-centre-heatherwick-studio (date of access: 14.06.2026). 5. Реабілітаційний центр в м. Житомир. <i>behance.net</i>. URL: https://www.behance.net/gallery/209336109/Rehabilitation-center-in-Zhytomyr (дата звернення: 14.06.2026).